

Kriminalvårdsfrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet ett antal motionsyrkanden om kriminalvård från den allmänna motionstiden år 2007. De behandlade yrkandena rör bl.a. införande av ett förmånssystem, sysselsättning och åtgärder mot narkotika.

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden och hänvisar bl.a. till pågående utrednings- och beredningsarbete.

I betänkandet finns 7 reservationer.

I ett särskilt betänkande (bet. 2007/08:JuU29 Kriminalvårdsfrågor – för-
enklad beredning) behandlas ett antal motionsyrkanden om kriminalvård
som utskottet tagit ställning till och avstyrkt under riksdagsåret 2006/07.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Utskottets överväganden	6
Reformerings av kriminalvården m.m.	6
Inledning	6
Införande av ett förmånssystem	8
Sysselsättning	9
Åtgärder mot narkotika	11
Drogfria anstalter	11
Samverkan	15
Rutiner vid transporter	17
Dömda som inte infinner sig på anstalt	18
Bakgrund	18
Brott som begås på anstalt	19
Reservationer	20
1. Införande av ett förmånssystem, punkt 1 (s)	20
2. Åtgärder för utbildning och arbete, punkt 2 (s, v)	20
3. Behandlingsprogram inom kriminalvården, punkt 3 (s, v, mp)	21
4. Åtgärder mot narkotika på anstalt, punkt 4 (s, v, mp)	22
5. Behandling mot narkotikamissbruk, punkt 5 (s, v, mp)	22
6. Samverkan, punkt 7 (v)	23
7. Rutiner vid transporter, punkt 8 (mp)	23
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	25
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007	25

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Införande av ett förmånssystem**
Riksdagen avslår motion 2007/08:Ju435 yrkande 3.
Reservation 1 (s)
2. **Åtgärder för utbildning och arbete**
Riksdagen avslår motion 2007/08:Ju394 yrkandena 8 och 9.
Reservation 2 (s, v)
3. **Behandlingsprogram inom kriminalvården**
Riksdagen avslår motion 2007/08:Ju435 yrkande 1.
Reservation 3 (s, v, mp)
4. **Åtgärder mot narkotika på anstalt**
Riksdagen avslår motion 2007/08:Ju435 yrkande 2.
Reservation 4 (s, v, mp)
5. **Behandling mot narkotikamissbruk**
Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju318 och 2007/08:So408 yrkande 11.
Reservation 5 (s, v, mp)
6. **Narkotikahundar inom kriminalvården**
Riksdagen avslår motionerna 2007/08:Ju226 och 2007/08:Ju234.
7. **Samverkan**
Riksdagen avslår motionerna 2007/08:So408 yrkandena 8–10 och 2007/08:So444 yrkandena 4 och 5.
Reservation 6 (v)
8. **Rutiner vid transporter**
Riksdagen avslår motion 2007/08:Ju208.
Reservation 7 (mp)
9. **Dömda som inte infinner sig på anstalt**
Riksdagen avslår motion 2007/08:Ju331.
10. **Brott som begås på anstalt**
Riksdagen avslår motion 2007/08:Ju365.

Stockholm den 8 april 2008

På justitieutskottets vägnar

Thomas Bodström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Thomas Bodström (s), Inger Davidson (kd), Henrik von Sydow (m), Krister Hammarbergh (m), Margareta Persson (s), Ulrika Karlsson i Uppsala (m), Elisebeht Markström (s), Cecilia Wigström i Göteborg (fp), Karl Gustav Abramsson (s), Inge Garstedt (m), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s), Mehmet Kaplan (mp), Anders Hansson (m), Karin Nilsson (c) och Kjell Eldensjö (kd).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet ett antal motionsyrkanden om kriminalvård som väckts under den allmänna motionstiden år 2007.

I ett särskilt betänkande (bet. 2007/08:JuU29 Kriminalvårdsfrågor – förklarad beredning) behandlas ett antal motionsyrkanden om kriminalvård som utskottet tagit ställning till och avstyrkt under riksdagsåret 2006/07.

Utskottets överväganden

Reformering av kriminalvården m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om bl.a. förmånssystem och sysselsättning.

Jämför reservationerna 1 (s), 2 (s, v) och 3 (s, v, mp).

Inledning

Kriminalvårdskommitténs betänkande Framtidens kriminalvård (SOU 2005:54)

Initiativ till en större översyn av kriminalvårdslagstiftningen togs i och med att en parlamentariskt sammansatt utredning tillsattes i oktober 2002 med uppdrag att utarbeta förslag till en ny kriminalvårdslag. Kommittén skulle enligt direktiven särskilt uppmärksamma frågor om hur verkställigheten kan anpassas så att den förebygger återfall i brott utan att kraven på säkerhet och samhällsskydd eftersätts. I det sammanhanget skulle kommittén överväga hur en mer individualiserad verkställighet kan uppnås. Resultatet skulle bli en ny, modern kriminalvårdslag som kan svara mot kraven på en effektivt och humant bedriven kriminalvård. Kommittén antog namnet Kriminalvårdskommittén (Ju 2002:13).

Utredningen överlämnade i maj 2005 sitt slutbetänkande Framtidens kriminalvård (SOU 2005:54). I betänkandet föreslås bl.a. följande. Lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt ska ersättas av en ny kriminalvårdslag. Den intagnes motivation och egna ansvarstagande ska enligt kommittén tas till vara genom att ett förmånssystem införs under verkställigheten. Förmånssystemet innebär bl.a. att den intagne inledningsvis placeras på en grundnivå där han eller hon får del av ett grundutbud av förmåner. Om den intagne följer verkställighetsplanen och även i övrigt är skötsam, ska han eller hon tilldelas särskilda förmåner genom uppflyttning till en förhöjd nivå i förmånssystemet. Om den intagne missköter sig och inte längre uppfyller de krav som ställs, ska han eller hon flyttas ned till grundnivån. Kommittén föreslår även ett utvidgat och mer konsekvent utslussningssystem. Den intagnes utslussning till samhället ska enligt kommitténs förslag vara kopplad till förmånssystemet. Kommittén föreslår även ändrade regler för villkorlig frigivning. Dömda som allvarligt misskött sig under verkställigheten ska efter en särskild prövning kunna få avtjäna mer än två tredjedelar av den utdömda strafftiden i anstalt.

Även frågor om sysselsättning (arbete, utbildning, påverkansprogram och annan strukturerad verksamhet) behandlas i Kriminalvårdskommitténs betänkande. Kommittén föreslår att en intagen ska ges möjlighet till lämplig sysselsättning i form av arbete, utbildning eller annan verksamhet som underlättar anpassningen till samhället och även i övrigt minskar risken för att han eller hon begår brott. Kommittén anser bl.a. att utbudet av såväl arbete som studier måste förbättras och att de intagna ska beredas sysselsättning under en programtid som omfattar 40 timmar per vecka samt att sysselsättningen så långt det är möjligt utformas efter varje intagens behov och förutsättningar.

En intagen ska få ersättning från kriminalvården om han eller hon utfört anvisad sysselsättning. Viss ersättning ska betalas till en intagen som är helt eller delvis oförmögen att delta i sysselsättning och till en intagen som på grund av brist på sysselsättningstillfällen inte kan ges sysselsättning. Ersättning ska i dessa fall betalas endast om detta inte beror på den intagne.

Propositionerna En modernare kriminalvårdslag och Några ändringar i kriminalvårdslagstiftningen

Våren 2006 föreslog regeringen att vissa delar av Kriminalvårdskommitténs betänkande skulle genomföras, medan övriga delar krävde ytterligare överväganden. I propositionen En modernare kriminalvårdslag (prop. 2005/06:123) föreslogs ändrade regler om kriminalvård i anstalt och villkorlig frigivning i syfte att åstadkomma en förbättrad och mer strukturerad övergång från livet i anstalt till livet i frihet. Utslussningen skulle anpassas till vad varje intagen behöver för att förbättra förutsättningarna för att han eller hon ska klara sig i samhället efter frigivningen utan att återfalla i brott. Det skulle finnas fyra särskilda utslussningsåtgärder: frigång, vårdvistelse, vistelse i halvvägshus och utökad frigång. Villkorlig frigivning skulle som huvudregel även fortsättningsvis ske när två tredjedelar, dock minst en månad, av strafftiden har avtjänats. Om det vid den tidpunkten finns synnerliga skäl mot villkorlig frigivning ska den skjutas upp.

Utskottet ansåg att bra och effektiva frigivningsförberedelser är av avgörande betydelse för att förhindra återfall i brott. Det var enligt utskottet därför angeläget att det arbete som inletts med att strukturera och förbättra frigivningsförberedelserna fortsatte. Enligt utskottet fanns det mot bakgrund av de positiva erfarenheterna från försöksverksamheten med förstärkta frigivningsförberedelser anledning att genomföra förslagen om utslussning och villkorlig frigivning, även om beredningen av övriga delar av Kriminalvårdskommitténs betänkande, vad gäller förmånssystem m.m., ännu inte var klar. Utskottet tillstyrkte regeringens förslag (bet. 2005/06: JuU33 s. 16 f.). Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2007 (SFS 2006:431–432).

Hösten 2007 föreslog regeringen att vissa ytterligare delar av Kriminalvårdskommitténs betänkande skulle genomföras. I propositionen Några ändringar i kriminalvårdslagstiftningen (2006/07:127) föreslogs förenklade och mer enhetliga bestämmelser när det gällde intagnas rätt att inneha personlig egendom, brevgranskning och placering i avskildhet. Vidare föreslogs att det skulle bli enklare för Kriminalvården att göra drogkontroller. Som alternativ till blod-, urin- och utandningsprov föreslogs att även saliv-, svett- och hårprov skulle få användas vid sådana kontroller. Utskottet tillstyrkte regeringens förslag (bet. 2007/08:JuU6). Lagändringarna trädde i kraft den 1 april 2008.

Utskottet har inhämtat att övriga delar av Kriminalvårdskommitténs betänkande för närvarande bereds inom Justitiedepartementet samt att lagrådsremiss och proposition planeras till våren 2009.

Införande av ett förmånssystem

Motionen

I motion Ju435 (s) anføres att individualiseringen inom kriminalvården ska fortsätta och att ett förmånssystem ska införas.

Bakgrund

Av Kriminalvårdens regleringsbrev för 2008 framgår att regeringen gett Kriminalvården i uppdrag att utarbeta ett system som ökar möjligheterna att uppmuntra och förstärka positivt beteende bland intagna under verkstälthet av fängelsestraff. Inom ramen för uppdraget ska Kriminalvården på försök bedriva verksamheten vid ett begränsat antal anstalter i enlighet med det framtagna systemet. Av regleringsbrevet framgår vidare att uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2008. Av redovisningen ska särskilt framgå på vilket sätt som verksamheten har påverkat förutsättningarna för det återfallsförebyggande arbetet i form av programverksamhet, utbildning, arbete, annan sysselsättning och utslussningsåtgärder samt ordningen och säkerheten.

Justitieministern har i ett frågesvar den 9 januari 2008 (svar på skriftlig fråga 2007/08:561) bl.a. anfört att Kriminalvårdskommitténs förslag till en ny kriminalvårdslag är omfattande och i vissa delar kräver ytterligare underlag för att finna lämpliga lösningar samt att detta är fallet när det gäller det föreslagna förmånssystemet.

Från Justitiedepartementet har, som framgår ovan, inhämtats att lagrådsremiss och proposition planeras till våren 2009.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets uppfattning är det betydelsefullt att individens egen motivation till förändring tas till vara och att intagna som är motiverade att förändra sitt beteende får stöd och stimulans. Som anförts ovan bereds Kri-

minalvårdskommitténs betänkande för närvarande inom Justitiedepartementet. Som en central del i detta arbete ingår att utarbeta ett system för positiv och negativ förstärkning vid anstalterna, ett s.k. förmånssystem. Beredningen av Kriminalvårdskommitténs arbete bör inte föregripas. Riksdagen bör därför avslå motion Ju435 (s) i nu behandlad del.

Sysselsättning

Motionerna

I motion Ju394 (v) begärs att det ska säkerställas att verksamheterna Krami och Moa ska behållas och fördjupas. Vidare anför motionärerna att fler intagna inom kriminalvården bör erbjudas kvalificerad yrkesutbildning.

I motion Ju435 (s) påtalas vikten av satsningar på behandling inom kriminalvården, särskilt psykiatri.

Bakgrund

Inom kriminalvården bedrivs ett stort antal olika påverkansprogram inriktade mot åtgärder som visats eller kan antas leda till att risken för återfall i brott minskar. Det kan röra sig om t.ex. våldsbrotts- eller sexualbrottsrelaterade program. Programmen syftar till förändrade attityder och beteenden, men det ingår även motivationshöjande moment i dem. Samtliga program ska granskas och godkännas av ett vetenskapligt råd, en ackrediteringspanel, för att säkerställa att programmen har vetenskapligt dokumenterade effekter på återfall i brott. Ackrediteringsprocessen sker i två steg. Först presenteras ett programförslag, där panelen tar ställning till om programmet i fråga är lämpligt att satsa på. Om programförslaget blir godkänt kan det bli aktuellt med ackreditering av programmet (se SOU 2005:54 s. 367 f.).

Från Kriminalvården har inhämtats att år 2007 var antalet klienter som fullföljt brotts- och missbruksrelaterade program i *anstalt* 2 306 och i *fri-vård* 1 693. För år 2006 var motsvarande siffror 1 529 respektive 582. Såvitt gäller klienter i anstalt kan tilläggas att 1 767 klienter år 2007 deltog i s.k. tolvstegsprogram. År 2006 deltog 985 klienter i anstalt i tolvstegsprogram.

Från Kriminalvården har vidare inhämtats att Krami och Moa är verksamheter där Arbetsförmedlingen, Kriminalvården och socialtjänsten samverkar utifrån ett lokalt samverkansavtal.

Regeringen underströk i budgetpropositionen för år 2008 vikten av att Kriminalvården fortsätter sitt arbete med att öka möjligheterna till sysselsättning under verkställigheten (prop. 2007/08:1, utg.omr. 4, s. 28–29). Arbetslinjen – som är ett övergripande mål för regeringens politik – ska också omfatta dem som verkställer en påföljd. Det är därför enligt regeringen angeläget att arbetsdrift och utbildningsverksamhet blir föremål för fortsatt prioritering och utveckling. Dessa verksamheter bör – rätt utformade – tillsammans med andra insatser väsentligt öka de intagnas möjlig-

heter till meningsfull sysselsättning och utgöra länken till försörjning efter frigivningen och är därför centrala i ett aktivt återfallsförebyggande arbete, anförde regeringen. Det är i detta sammanhang enligt regeringen angeläget att understryka vikten av att samverka mellan Kriminalvården och den nya myndigheten Arbetsförmedlingen utvecklas och stärks. Ett område där samverkan bör fördjupas är enligt regeringen den s.k. Krami-verksamheten (Kriminalvården, Arbetsförmedlingen och socialtjänsten). Utskottet hade inget att erinra mot regeringens bedömningar i denna del (bet. 2007/08: JuU1 s. 83).

Arbetsmarknadsministern anförde i en interpellation att Arbetsmarknadsstyrelsen – Ams – och Kriminalvården samarbetar när det gäller insatser för att stödja Kriminalvårdens klienter att återinträda på arbetsmarknaden samt att målsättningen är att ge intagna i häkte och anstalt liksom dömda till frivård samma service som övriga arbetssökande. Enligt ministern är det av stor vikt med fortsatt samverkan mellan Kriminalvården och den nya myndigheten Arbetsförmedlingen (svar på interpellation 2007/08:244).

Kriminalvården har i årsredovisningen för 2007 (s. 16) anført att yrkesinriktad utbildning till största delen finansieras av Arbetsförmedlingen. Under 2000-talet har resurserna ökat från 12,3 miljoner 2001 till 43 miljoner 2007. Trots ökningen finns efterfrågan på mer yrkesutbildning. I årsredovisningen anføres att efter regeringsskiftet 2006 försämrades möjligheten för kriminalvårdens klienter att få visst stöd från Arbetsförmedlingen. Det har enligt Kriminalvården äventyrat Kriminalvårdens Krami-verksamhet. Av årsredovisningen framgår vidare att yrkesinriktade utbildningar har bedrivits på 33 anstalter under 2007, varav 4 för kvinnor. På 5 anstalter hade länsarbetsnämnden betalat yrkesutbildningen, vilket inte har redovisats tidigare år. Under året har 1 146 personer, varav 75 kvinnor, deltagit i yrkesinriktad utbildning.

Enligt uppgift från Justitiedepartementet har Justitiedepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet inlett ett samarbete som syftar till att se över åtgärder som kan underlätta återanpassningen av dömda till samhället och underlätta etablering på arbetsmarknaden.

I Kriminalvårdens årsredovisning för 2007 (s. 33 f.) anför Kriminalvården också att man är beroende av ett nära samarbete med framför allt sjukvården och socialtjänsten för att genomföra särskilda åtgärder riktade mot målgruppen psykiskt störda klienter. Vidare framgår av årsredovisningen att Kriminalvården har beslutat att fr.o.m. 2008 börja inrätta nya anstaltsplatser för särskilt resurskrävande intagna, s.k. SRI-platser. Dessa platser ska bättre motsvara de insatser som behövs för att målgrupperna utagerande personlighetsstörda, intagna med ett vård- och behandlingsbehov och intagna med ett udda särpräglat beteende ska få ett adekvat omhändertagande. Samverkan med psykiatrin, beroendevården och kommunernas socialtjänst kommer att vara av väsentlig betydelse för dessa avdelningar. Enligt årsredovisningen är vissa av de brotts- och missbrukspro-

gram som används inom kriminalvården anpassade även för psykiskt störda klienter. Slutligen framgår av årsredovisningen att en översyn av Kriminalvårdens utbildning med inriktning mot psykiatriområdet har inletts.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill återigen framhålla arbetslinjen även inom kriminalvården. Det är angeläget att arbetsdrift och utbildningsverksamhet blir föremål för fortsatt prioritering och utveckling. Enligt utskottets uppfattning utgör dessa verksamheter en länk till försörjning efter frigivning, och de är därför centrala i arbetet med att motverka återfall. Utskottet ser vidare med tillfredsställelse på det samarbete som Justitiedepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet har inlett med syfte att se över åtgärder som kan underlätta de dömdas återanpassning till samhället och etablering på arbetsmarknaden, bl.a. med den utvidgade möjligheten till nystartsjobb efter avtjänat straff. Mot denna bakgrund, och då utskottet anser att beredningen av Kriminalvårdskommitténs betänkande inte bör föregripas, finner utskottet inte anledning för riksdagen att ta något initiativ i dessa frågor. Motion Ju394 bör således avslås i nu behandlade delar.

Utskottet kan instämma i vad som anförs i motion Ju435 om vikten av satsningar på behandling inom kriminalvården, särskilt psykiatri, och vill peka på att antalet klienter som fullföljt brotts- och missbruksrelaterade program ökat påtagligt, såväl när det gäller anstalt som frivård. När det gäller psykiskt störda klienter noterar utskottet att Kriminalvården har beslutat att inrätta nya anstaltsplatser för särskilt resurskrävande intagna samt att en översyn av myndighetens utbildning med inriktning mot psykiatriområdet har inletts. Motion Ju435 avstyrks i nu behandlad del.

Åtgärder mot narkotika

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om åtgärder mot narkotika på anstalt samt om samverkan mellan Kriminalvården och kommunerna.

Jämför reservationerna 4 (s, v, mp), 5 (s, v, mp) och 6 (v).

Drogfria anstalter

Motionerna

I motion Ju435 (s) betonas vikten av att kampen mot narkotika inom kriminalvården fortsätter.

I motion Ju318 (m) anförs att samtliga kriminalvårdsinrättningar ska vara helt narkotikafria och att ingen behandling med ersättningspreparat som Subutex och Metadon ska få förekomma.

I motion So408 (v) förespråkas en mångfald av behandlingsprogram inom kriminalvården samt att behandlingsarbete på anstalt i högre grad ska omfatta en helhetssyn på individens sociala situation. Enligt motionärerna bör det finnas en större öppenhet för behandlingar med Subutex och Metadon som alternativ.

I motionerna Ju226 (m) och Ju234 (m) behandlas frågan om narkotikahundar inom kriminalvården.

Bakgrund

Under senare år har ett flertal åtgärder vidtagits som bl.a. syftat till att minska förekomsten av narkotika inom kriminalvården. Inom ramen för den nationella narkotikahandlingsplan som lades fram i januari 2002 (prop. 2001/02:91, bet. SoU15, ytr. JuU5y) fick Kriminalvårdsstyrelsen i uppdrag att göra en treårig satsning för att bekämpa narkotikamissbruket bland kriminalvårdens klienter. Uppdraget förlängdes senare t.o.m. utgången av år 2005. Målsättningen med den särskilda narkotikasatsningen inom kriminalvården var, i korthet, att narkotikamissbrukarna skulle identifieras, utredas avseende behov av insatser samt motiveras och behandlas för sitt missbruk. Införseln av narkotika på häkten och anstalter skulle minska kraftigt, och personalen skulle ha de kunskaper som behövs för att arbeta med missbrukare (a. prop. s. 47 f.). Kriminalvården fick därefter ett nytt uppdrag avseende åren 2006–2007 (se nedan angående prop. 2005/06:30).

Brottsförebyggande rådet fick i uppdrag att utvärdera Kriminalvårdens särskilda narkotikasatsning med avseende på de intentioner som formulerats i narkotikahandlingsplanen. Av utvärderingen, som avlämnades i februari 2005, framgår bl.a. att kriminalvården på ett ambitiöst sätt har arbetat för att förverkliga satsningens intentioner och att verksamheten på behandlingsavdelningarna bedöms fungera bra. Den höga beläggningen inom kriminalvården har dock varit en försvårande faktor. Enligt utvärderingen finns också delar av verksamheten som inte fungerar väl och som behöver förbättras, t.ex. utformningen av motivationsavdelningar (Kriminalvårdens särskilda narkotikasatsning, Brårapport 2005:3).

Regeringen lade hösten 2005 fram en ny narkotikahandlingsplan (prop. 2005/06:30). Syftet med handlingsplanen var att ange inriktningen för hur en förstärkning av samhällets insatser under åren 2006–2010 ska genomföras samt för hur insatserna ska följa upp. I handlingsplanen noteras att Kriminalvårdens organisation genom narkotikasatsningen har anpassats till att i allt högre grad behandla narkotikamissbrukande klienter (a. prop. s. 108). Kriminalvårdsstyrelsen bör enligt vad som sägs i handlingsplanen fortsätta den särskilda narkotikasatsningen och kan framöver anpassa verksamheten efter de erfarenheter som vunnits och de kunskaper som inhämtats sedan narkotikasatsningen inleddes år 2002. Vidare borde Brottsförebyggande rådet fortsätta att utvärdera kriminalvårdens åtgärder mot narkotika.

Under föregående mandatperiod bedrev justitieutskottet och socialutskottet ett gemensamt arbete på narkotikaområdet. Utskotten följde det arbete som utfördes inom ramen för regeringens narkotikahandlingsplan och i Mobilisering mot narkotika samt gjorde ett antal studiebesök och anordnade utfrågningar för att inhämta de senaste kunskaperna på området. Utskotten beställde även en resultatskrivelse av regeringen avseende åtgärder mot narkotika inom respektive utskotts beredningsområde (bet. 2002/03:JuU13 och 2002/03:SoU5).

I resultatskrivelsen (skr. 2004/05:152 s. 17) gjordes bedömningen att den särskilda narkotikasatsningen inom kriminalvården medfört en ökad utveckling av metoder och förhållningssätt som gjort kriminalvården bättre anpassad att behandla narkotikamissbrukande klienter.

Det sammansatta justitie- och socialutskottet, som konstituerade sig den 9 februari 2006, delade regeringens syn på genomförandet av handlingsplanen (bet. 2005/06:JuSoU1 s. 83).

Regeringen anförde i budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1 utg.omr. 4 s. 28) att en förutsättning för att kriminalvårdens åtgärder ska kunna bidra till en förändring hos enskilda klienter med målet att de ska leva ett drogfritt liv är att droger inte tolereras under verkställigheten. Kriminalvården ska enligt regeringen även fortsättningsvis vidta kraftfulla åtgärder för att stävja narkotikamissbruket. Enligt regeringen måste dock de åtgärder som vidtas inom kriminalvården mötas av lika kraftfulla satsningar på vårdkedjan. Kriminalvårdens brottsförebyggande arbete kan bli effektivt först om samtliga berörda huvudmän är delaktiga i processen, anförde regeringen.

Brottsförebyggande rådet fick i regleringsbrev den 20 december 2005 i uppdrag att i tre steg utvärdera regeringens fortsatta narkotikasatsning inom kriminalvården (prop. 2005/06:30). En delrapport lämnades den 15 december 2006. Delrapporten belyser hur personalen i kriminalvården uppfattar att narkotikasatsningen utfallit för klienterna, om personalen upplevt några särskilda problem i sitt arbete med satsningen och om den ansåg att satsningen påverkat återfallsbenägenheten hos klienterna. I en delrapport som lämnades i december 2007 har Brå utvärderat hur de intagna upplevt satsningen. En sammanfattande slutrapport om effekterna av narkotikasatsningen ska lämnas den 1 augusti 2008.

Av regleringsbrevet för 2008 avseende Kriminalvården framgår att Kriminalvården ska redovisa de åtgärder som vidtagits för att införliva och permanenta de mål som var satta för Kriminalvården i den nationella alkohol- och narkotikahandlingsplanen (prop. 2005/06:30). Vidare ska Kriminalvården årligen, senast den 1 oktober, inkomma med lägesrapport som ska innehålla omvärlds- och behovsanalys samt förslag till inriktning och prioriteringar avseende myndighetens ansvar på narkotika- och alkoholområdet för följande års verksamhet. I detta arbete ska Kriminalvården samverka med berörda myndigheter och organisationer.

Av Kriminalvårdens publikation Kriminalvård och statistik 2006 framgår följande (s. 54): Under 2006 var 66 % av klienterna med en strafftid över två månader narkotikamissbrukare. När det gäller klienterna med en strafftid under två månader var andelen 48 %.

Enligt uppgift från Kriminalvården finns för närvarande 21 narkotikasökande hundar, varav 1–2 är under utbildning.

Från Justitiedepartementet har inhämtats att en försöksverksamhet för kroniska heroinmissbrukare som behöver läkemedelsassisterad behandling vid sin frigivning påbörjades år 2007 vid anstalten Fosie.

Justitieukskottet har vid ett flertal tillfällen tidigare behandlat motionsyrkanden liknande de nu aktuella, senast våren 2007 (bet. 2006/07:JuU7 s. 42 f.). Utskottet anförde då bl.a. att kriminalvården aktivt måste arbeta med att identifiera och förhindra all form av drogmissbruk. Ett pågående missbruk omöjliggör inte bara den intagnes egen återanpassning utan inverkar också negativt på omgivningen. Arbetet måste bedrivas både genom ambitiösa behandlingsinsatser och effektiva kontrollåtgärder. Utskottet betonade vikten av att Kriminalvården fortsätter att utveckla metoderna och öka kunskaperna för att hindra införsel av narkotika. Utskottet ansåg vidare att Kriminalvårdens insatser för att utveckla programverksamheten bör fortsätta samt att Kriminalvården ytterligare bör utveckla användandet av positiva incitament till förändring för de klienter som omfattas av narkotikasatsningen. Motionsyrkandena avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vidhåller sin uppfattning att kriminalvården aktivt måste arbeta med att identifiera och förhindra all form av drogmissbruk. Ett pågående missbruk omöjliggör inte bara den intagnes egen återanpassning utan inverkar också negativt på omgivningen. Arbetet måste bedrivas både genom ambitiösa behandlingsinsatser och effektiva kontrollåtgärder. Utskottet vill återigen betona vikten av att Kriminalvården fortsätter att utveckla metoderna och öka kunskaperna för att hindra införsel av narkotika. Likaså är det angeläget att Kriminalvårdens insatser för att utveckla programverksamheten fortsätter. Utskottet vill särskilt understryka vikten av att de behandlingsmetoder som används inom kriminalvården fortlöpande utvärderas. Utskottet konstaterar vidare i detta sammanhang att Kriminalvården fått i uppdrag att redovisa de åtgärder som vidtagits för att införliva och permanenta de mål som var satta för Kriminalvården i den nationella alkohol- och narkotikahandlingsplanen (prop. 2005/06:30). Utskottet anser mot denna bakgrund att det inte finns något behov av ett tillkännagivande från riksdagen med anledning av de nu aktuella motionsyrkandena. Riksdagen bör avslå motionerna Ju226, Ju234, Ju318, So408 och Ju435 i nu behandlade delar.

Samverkan

Motionerna

I motion So408 (v) anförs att det bör införas en vård- och behandlingsgaranti för personer med missbruksproblem som även omfattar skyldigheten för kommuner att teckna ansvarsförbindelser med Kriminalvården. Ett likalydande yrkande framställs i motion So444 (v). Vidare anförs i motion So408 (v) att fler bör ges möjlighet till kontraktsvård och vårdvistelse samt att frivården bör få del av Kriminalvårdens särskilda narkotikasatsning.

I motion So444 (v) framförs även ett yrkande om att det bör vara en skyldighet för kommunerna att samarbeta med frivården och Kriminalvården för att planera, genomföra och följa upp vård och behandling samt den viktiga utslussningen för individens sociala situation, t.ex. med bostad och sysselsättning.

Bakgrund

Kontraktsvård är en form av skyddstillsyn med vård och behandling enligt särskild plan, främst avsedd för drogmissbrukare där det finns ett klart samband mellan missbruk och brott och som ett alternativ till fängelse. Vid kontraktsvård ska ett kontrakt upprättas med föreslagen vårdgivare där behandlingsinnehåll och behandlingstid framgår. Den misstänkte ska lämna sitt samtycke till vården enligt behandlingsplanen. När rätten dömer till kontraktsvård får det i samband med behandlingsplanen föreskrivas att den som ansvarar för behandlingen ska anmäla till Kriminalvården och åklagaren, om den dömde allvarligt åsidosätter vad som åligger honom enligt planen (se 28 kap. 6 a § och 30 kap. 9 § andra stycket 3 brottsbalken).

Kriminalvården svarar för vårdkostnaden t.o.m. den dag den dömde skulle ha blivit villkorligt frigiven. Därefter övergår kostnadsansvaret till socialtjänsten. Det finns emellertid inte någon skyldighet för socialtjänsten att stå för sådan kostnad, och socialtjänsten måste därför frivilligt åta sig sådant ansvar för att kontraktsvård ska vara möjlig. Vårdbehov och behandlingsinsatser bör av denna anledning i ett tidigt skede planeras i samråd med socialtjänsten som då bör lämna en ansvarsförbindelse för vårdtiden efter villkorlig frigivning.

En intagen i kriminalvårdsanstalt som har behov av vård för eller behandling mot missbruk av beroendeframkallande medel eller mot något annat särskilt förhållande som kan antas ha samband med hans eller hennes brottslighet får under vissa förutsättningar beviljas *vårdvistelse*. Detta innebär att den intagne vistas i ett hem som avses i 6 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453). Bestämmelserna om vårdvistelse infördes den 1 januari 2007 och ersatte bestämmelserna om s.k. § 34-placering (se prop. 2005/06:123, bet. JuU33, rskr. 292).

Regeringen anförde i samband med införandet av bestämmelserna om vårdvistelse (a. prop. s. 31 f.) bl.a. att det är viktigt att ha i åtanke att den behandling som ges inom ramen för kriminalvårdens verksamhet inte kan

ses som en isolerad företeelse. För att förhindra återfall i såväl missbruk som brott och för att underlätta den dömdes anpassning i samhället är det viktigt att behandlingen vid behov fortsätter efter den villkorliga frigivningen. Den dömda har ofta även behov av andra stöd- och hjälpinsatser från samhällets sida, t.ex. när det gäller bostad och sysselsättning. Kriminalvården ansvarar inte för att dessa behov ska bli tillgodosedda, men måste stötta den intagne i hans eller hennes kontakter med relevanta samhällsorgan. Det var enligt regeringen nödvändigt att samhällets olika huvudmän samverkar bättre för att ett varaktigt positivt resultat ska uppnås. Kriminalvården fick därför i uppdrag att upprätta samverkansavtal med kommunerna när det gäller förfarandet för såväl kontraktsvård som placeringar på behandlingshem inom ramen för verkställigheten och fortsätta utvecklingen av lokalt utformade baskontrakt för kontraktsvård i fråga om olika klientgrupper samt verka för att samverka med andra aktörer på området utvecklas. Uppdraget delredovisades den 15 mars 2007. Slutredovisningen kommer enligt uppgift från Kriminalvården att lämnas inom kort. Syftet med uppdraget är att skapa förutsättningar för att i ökad utsträckning ge intagna möjlighet att få vård och behandling.

I samband med det ovan nämnda lagstiftningsarbetet infördes även två nya utslusningsalternativ, *vistelse i halvvägshus* och *utökad frigång*. Vistelse i halvvägshus innebär att den intagne är placerad i ett av Kriminalvården kontrollerat hem som är anpassat för att ge intagna särskilt stöd och tillsyn. Utökad frigång innebär att den intagne under kontrollerade former avtjänar sista delen av fängelsestraffet i sin bostad.

Justitieutskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden liknande några av de nu aktuella, senast våren 2007 (bet. 2006/07:JuU7 s. 44 f.). Utskottet anförde att det delade motionärernas uppfattning att det är nödvändigt att samhällets olika huvudmän samverkar bättre för att ett varaktigt positivt resultat ska uppnås. Enligt utskottet är det också viktigt att en utdömd missbruksbehandling verkligen verkställs och att resultatet av behandlingen följs upp på olika sätt. Utskottet hänvisade till att det i första hand är frivårdens ansvar att på individnivå följa upp att en skyddstillsynsdömd person följer av domstolen ålagda föreskrifter om missbruksbehandling samt att det vid misskötsamhet finns en reglering i brottsbalken att tillgå för att ytterst undanröja en utdömd frivårdspåföljd. Möjligheten att avtjäna del av fängelsestraffet på ett vårdhem eller motsvarande borde enligt utskottet ses som en ömsesidig överenskommelse mellan den intagne och samhället. Utskottet påpekade att det finns anledning för regeringen att följa utvecklingen noga. Mot denna bakgrund, och då utskottet ansåg att Kriminalvårdens uppdrag att upprätta samverkansavtal med kommunerna inte borde föregripas, fann utskottet inte skäl för riksdagen att i dag ta något initiativ i dessa frågor. Motionsyrkandena avstyrktes.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte ändrat uppfattning när det gäller vikten av att samhällets olika huvudmän samverkar bättre för att ett varaktigt positivt resultat för den dömd ska uppnås. Det är, som utskottet tidigare anfört, viktigt att en utdömd missbruksbehandling verkligen verkställs och att resultatet av behandlingen följs upp på olika sätt. Utskottet noterar att Kriminalvården inom kort kommer att lämna en redovisning till regeringen av uppdraget att upprätta samverkansavtal med kommunerna. Mot denna bakgrund finner utskottet inte skäl för riksdagen att i dag ta något initiativ i dessa frågor. Riksdagen bör avslå motionerna So408 och So444 i nu behandlade delar.

Rutiner vid transporter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om förändrade rutiner vid transport av häktade.

Jämför reservation 7 (mp).

Motionen

I motion Ju208 (mp) anför motionären att det behövs förändrade rutiner vid transport av häktade för att minska risken för personalen. Enligt motionären bör regler och rutiner förändras på ett sådant sätt att personalen på häktena inte känner sig hotad när den utför sitt arbete.

Bakgrund

Kriminalvården anför i årsredovisningen för 2007 (s. 13) att Kriminalvården sett över rutiner och hot- och riskbedömningar i samband med transporter. Översynen har bl.a. lett till ändringar i utformningen av transportkonceptet. Vid säkerhetsbedömningen överväger transporttjänsten noga användningen av fängsel vid varje transport. För att öka säkerheten under transport har kraven skärpts på beställaren när det gäller att informera transporttjänsten om klientens säkerhetsklass, detta för att säkerställa att rätt förutsättningar ligger till grund för transportplaneringen. Därigenom ökar säkerheten under transporten, både med tanke på övriga klienter vid samma transport och med tanke på att minska risken för fritagning eller rymning.

Utskottets ställningstagande

Det är mycket viktigt att Kriminalvårdens transporter kan genomföras på ett säkert sätt. Utskottet ser därför positivt på att Kriminalvården har sett över rutiner och hot- och riskbedömningar i samband med transporter. Riksdagen bör inte ta något initiativ. Motion Ju208 avstyrks.

Dömda som inte infinner sig på anstalt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att utreda problemet med att dömda inte infinner sig på anstalterna för att avtjäna sina straff.

Motionen

I motion Ju331 (fp) begärs att problemet med att dömda som inte infinner sig på anstalterna för att avtjäna sina straff utreds.

Bakgrund

Av 10 § lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. framgår i första stycket att om den som ska undergå fängelse inte är häktad eller intagen i kriminalvårdsanstalt när domen får verkställas, ska Kriminalvården förelägga honom att senast viss dag inställa sig vid den kriminalvårdsanstalt där domen ska verkställas. Av andra stycket framgår att om den dömda inte efterkommer eller inte kan nås av ett föreläggande eller om det föreligger fara för detta ska polisen efter begäran från Kriminalvården förpassa vederbörande till anstalt eller häkte.

Från Kriminalvården har inhämtats att av dömda på fri fot år 2006 inställde sig ca 51 % själva medan 49 % införpassades av polis som efterlysta eller häktade i annat mål med utestående dom. Av dem som inställde sig själva valde ca 20 % att inställa sig på annan anstalt, oftast den anstalt som låg närmast hemorten. Även de som införpassats av polis via häkte verkställde i många fall sina straff på en annan anstalt än den som ursprungligen anvisats. Antalet domar som preskriberades år 2007 var ca 80 stycken. Av dessa var flertalet domar på 1 till 3 månaders fängelse. De dömda var nationellt efterlysta. I de få fall det handlar om längre fängelsepåföljder har en internationell efterlysning gjorts. Enligt Kriminalvården bör det klientadministrativa IT-stödet förbättras så att det bättre än vad som görs nu stöder processen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill betona att det för allmänhetens tilltro till rättssystemet är angeläget att personer som dömts till fängelse börjar avtjäna sitt fängelsestraff i rimlig tid efter det att domen har meddelats. Givetvis är det angeläget att Kriminalvården har tillgång till det administrativa stöd som behövs för att åstadkomma detta. Utskottet utgår från att Kriminalvården prioriterar arbetet med att införa ett förbättrat administrativt stöd. Motion Ju331 bör avslås av riksdagen.

Brott som begås på anstalt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om en översyn av Kriminalvårdens förfaringssätt när brott begås på anstalt.

Motionen

I motion Ju365 (m) begärs en översyn av Kriminalvårdens förfaringssätt när brott begås på anstalt. En strategi som tydliggör för de anställda inom Kriminalvården om och när brott begångna på anstalt ska anmälas för lagföring vore att förorda enligt motionärerna.

Bakgrund

Från Kriminalvården har inhämtats att det följer av Kriminalvårdens arbetsordning att alla anställda är skyldiga att anmäla viktiga händelser till närmaste chef. Enligt Kriminalvården åvilar det vidare chefen på varje verksamhetsställe att ansvara för att misstänkta brott anmäls till polisen. Från Kriminalvården har också inhämtats att ett förbättrat system för incidentrapportering håller på att införas.

Utskottets ställningstagande

Självfallet krävs tydliga rutiner för det fall att brott begås på anstalt. Enligt vad som inhämtats från Kriminalvården finns sådana rutiner. Utskottet utgår från att Kriminalvården även i fortsättningen noga följer frågan och ser positivt på att ett förbättrat system för incidentrapportering håller på att införas. Något initiativ från riksdagen behövs inte. Motion Ju365 avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Införande av ett förmånssystem, punkt 1 (s)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s) och Kerstin Haglö (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:Ju435 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi vill att arbetet mot en ökad individualisering inom kriminalvården ska fortsätta och att det förmånssystem som föreslogs av Kriminalvårdskommittén ska införas. Det innebär att den intagnes motivation och egna ansvarstagande tas tillvara under verkställigheten. Om den intagne följer verkställighetsplanen och även i övrigt är skötsam ska han eller hon tilldelas särskilda förmåner genom uppflyttning till en förhöjd nivå i förmånssystemet. Om den intagne missköter sig och inte längre uppfyller de krav som ställs ska han eller hon flyttas ned till grundnivån. Vi tycker att det ska löna sig att sköta sig. Det får ankomma på regeringen att vidta de åtgärder som tillgodoser vad vi här anfört.

2. Åtgärder för utbildning och arbete, punkt 2 (s, v)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v) och Kerstin Haglö (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:Ju394 yrkandena 8 och 9.

Ställningstagande

Enligt min uppfattning borde verksamheterna Krami och Moa permanentas. Härigenom skulle återanpassningen för dömda underlättas. Det bör säkerställas att verksamheterna Krami och Moa behålls och fördjupas.

Inom Kriminalvården erbjuds på vissa håll yrkesutbildningar som finansieras av Arbetsförmedlingen. Dessa yrkesutbildningar är populära hos de intagna. Utbildningarna leder i många fall till yrken där det är brist på arbetskraft, t.ex. hantverksjobb. Många är nu rädda att dessa utbildningar ska dras in eftersom Arbetsförmedlingen har fått minskade resurser. Det har förekommit uppgifter om att de ska dras in helt. Att denna viktiga verksamhet lever under så osäkra former är självklart inte tillfredsställande. I stället bör fler intagna inom Kriminalvården erbjudas kvalificerad yrkesutbildning. Det får ankomma på regeringen att vidta de åtgärder som tillgodoser vad vi här anfört.

3. Behandlingsprogram inom kriminalvården, punkt 3 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:Ju435 yrkande 1.

Ställningstagande

Kriminalvårdens mål ska vara att de intagna har ett bättre utgångsläge när de lämnar fängelse och frivård än vad de hade när de kom dit. En av Kriminalvårdens viktigaste uppgifter är att minska återfallsfrekvensen. För att göra detta krävs det välutbildad personal, effektiva behandlingsprogram, utvecklade säkerhetssystem och ett välutvecklat samarbete med andra myndigheter för att förbereda frigivning. Vi vill särskilt framhålla vikten av att satsa på psykiatrin. Det får ankomma på regeringen att vidta de åtgärder som tillgodoser vad vi här anfört.

4. Åtgärder mot narkotika på anstalt, punkt 4 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:Ju435 yrkande 2.

Ställningstagande

En av kriminalvårdens viktigaste uppgifter är att minska återfallsfrekvensen. Särskilt viktigt är det att satsa på åtgärder för att minska narkotikaanvändandet inom kriminalvården. Under förra mandatperioden riktades under ett antal år särskilda insatser för att bekämpa narkotikan i fängelser. Den borgerliga regeringen skriver i budgetpropositionen inför 2008 att arbetet med att bekämpa narkotikan är av väsentlig betydelse för att förebygga återfall i brott. Ett, på sikt, ökat antal inskrivna narkotikamissbrukare inom kriminalvården ställer fortsatt höga krav på kampen mot narkotika på anstalterna. Regeringen vidtar dock inga särskilda insatser för att minska narkotikamissbruket. Vi menar att regeringen måste göra mer än att ställa krav på ökad effektivitet. Det får ankomma på regeringen att vidta de åtgärder som tillgodoser vad vi här anfört.

5. Behandling mot narkotikamissbruk, punkt 5 (s, v, mp)

av Thomas Bodström (s), Margareta Persson (s), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Christer Adelsbo (s), Lena Olsson (v), Kerstin Haglö (s) och Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:So408 yrkande 11 och avslår motion 2007/08:Ju318.

Ställningstagande

Jag anser att det finns ett behov av en större mångfald av behandlingsprogram inom kriminalvården. Behandlingsarbete på anstalt bör enligt min uppfattning i högre grad omfatta en helhetssyn på individens sociala situation. I dag erbjuds endast kognitiva terapier, vilka inte passar alla. Samtidigt är det viktigt att behandlingsmetoderna är evidensbaserade, dvs. de

ska ha stöd i forskning och konstaterats ha en effekt innan de tas i bruk. Det är också nödvändigt med utbildad personal. Tillgången till sjuksköterskor, psykologer, kuratorer och läkare måste säkras inom kriminalvården. Kriminalvården kan aldrig ha en tillräcklig bredd i sina behandlingar och bl.a. därför är det viktigt med friare behandlingsformer. Jag anser också att det bör finnas större öppenhet än i dag att se behandlingar med Subutex och Metadon som alternativ. Det får ankomma på regeringen att vidta de åtgärder som tillgodoser vad jag här anför.

6. Samverkan, punkt 7 (v)

av Lena Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:So408 yrkandena 8–10 och 2007/08:So444 yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Enligt min uppfattning bör det införas en vård- och behandlingsgaranti för personer med missbruksproblem som även omfattar skyldigheten för kommuner att teckna ansvarsförbindelser med Kriminalvården. En annan lösning skulle kunna vara att låta frivården ta en större del av kostnaden för s.k. kontraktsvård, vilket i så fall kräver mer resurser till Kriminalvården.

Också när det gäller s.k. vårdvistelse är samarbetet mellan Kriminalvården och kommunerna avgörande för att verkställigheten ska kunna bli framgångsrik.

Slutligen vill jag peka på att det bör vara en skyldighet för kommunerna att samarbeta med frivården och Kriminalvården för att planera, genomföra och följa upp vård- och behandlingsvистер samt den viktiga utslussningen med t.ex. bostad och sysselsättning. Det får ankomma på regeringen att vidta de åtgärder som tillgodoser vad jag här anför.

7. Rutiner vid transporter, punkt 8 (mp)

av Mehmet Kaplan (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2007/08:Ju208.

Ställningstagande

Personal vid svenska häkten har bl.a. till uppgift att ledsaga häktade till rättegångar. Det normala förfaringssättet är att den häktade fästs vid någon i personalen med handboja. I dag är det inte ovanligt att misstänkta brottslingar kan vara mycket stora och tunga. Även vältränade vakter kan därför uppfatta sig som mycket utsatta.

Jag anser att en studie av säkerhetsproblemen för personal vid landets häkten bör göras, särskilt när det gäller transporter av häktade. Syftet bör vara att kartlägga problemen samt att komma med förslag på hur dessa kan åtgärdas. Regler och rutiner bör förändras på ett sådant sätt att personal på våra häkten inte ska behöva känna sig hotade när de utför sitt arbete. Det får ankomma på regeringen att vidta de åtgärder som tillgodoser vad jag här anfört.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:Ju208 av Jan Lindholm (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av förändrade rutiner vid transport av häktade för att minska risken för personalen.

2007/08:Ju226 av Karin Enström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tillgången på narkotikahundar inom kriminalvården.

2007/08:Ju234 av Anders Hansson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kriminalvårdens utökade användande av narkotikahundar i sin verksamhet.

2007/08:Ju318 av Margareta B Kjellin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samtliga kriminalvårdsinrättningar ska vara helt narkotikafria och ingen behandling med ersättningspreparat som Subutex och Metadon ska förekomma.

2007/08:Ju331 av Solveig Hellquist och Maria Lundqvist-Brömster (båda fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur man ska komma till rätta med problemet att dömda inte infinner sig på anstalterna för att avtjäna sina straff.

2007/08:Ju365 av Per Bill och Henrik von Sydow (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av kriminalvårdens förfaringsätt när brott begås på anstalt.

2007/08:Ju394 av Alice Åström m.fl. (v):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska säkerställas att verksamheterna KrAMI och MOA behålls och fördjupas.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fler intagna inom kriminalvården ska erbjudas kvalificerad yrkesutbildning.

2007/08:Ju435 av Thomas Bodström m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om satsningar på behandling inom kriminalvården och särskilt på psykiatrin.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fortsätta kampen mot narkotika inom kriminalvården.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att individualiseringen inom kriminalvården ska fortsätta och ett förmånssystem ska införas.

2007/08:So408 av Alice Åström m.fl. (v):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör införas en vård- och behandlingsgaranti för personer med missbruksproblem som även omfattar skyldigheten för kommuner att teckna ansvarsförbindelser med Kriminalvården.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge fler möjlighet till kontraktsvård och vårdvistelse.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att frivården bör få del av Kriminalvårdens särskilda narkotikasatsning.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mångfald av behandlingsprogram inom kriminalvården och att behandlingsarbete på anstalt i högre grad ska omfatta en helhetssyn på individens sociala situation.

2007/08:So444 av Egon Frid (v):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vård- och behandlingsgarantin för personer med missbruksproblem även ska innefatta skyldigheten för kommuner att teckna ansvarsförbindelser med Kriminalvården.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör vara en skyldighet för kommunerna att samarbeta med Frivården och Kriminalvården för att planera, genomföra och följa upp vård- och behandling samt den viktiga utslussningen för individens sociala situation t.ex. med bostad och sysselsättning.